

De prinses Salm-Salm overreedt de vrouw van een officier (Blz. 743).

Het is mijne schuld niet, dat doet me genoegen, maar ik zal er niettemin voor boeten!

Zoo dwarrelden er allerhande denkbeelden in zijn brein om, het eene al minder aanlokkelijk dan het andere, en het was dan ook zeer natuurlijk dat hij de oogen sloot en wederom insliep.

Morpheus was hem gunstig, want de don smaakte een zeer aangenamen droom.

In een van goud glimmend uniform, met glinsterende eereteekens bezaaid, den degen aan de zijde, wandelde hij in het paleis van den keizer van Mexico, omringd door hovelingen en mooie dames, in allerprachtigste kleederen uitgedoscht.

Allen bogen voor hem zoo diep ze maar konden en enkelen stuurden hem op den eerbiedigsten toon dien menschen kunnen aanslaan het woord toe.

Het klonk van hoogeëerden heer Minister, Edelgeboren don Diego, genadige heer en meester en meer van deze titels welke zijn naam eer deden.

Daar verscheen keizer Maximiliaan, die recht op den don toetrad, zijn arm onder dezen van den trotschen man stak en met hem voortwandelde door de wijde zaal, terwijl op hun doortocht al de hoofden neerbogen, als de korenaren op den akker onder het gestreel van den wind.

— Waarde Minister, zei de vorst, ik heb overdag de stukken onderzocht die gij mij hebt voorgelegd betreffende uw vriend Juan de Scelly.

— Ik dank Uwe Majesteit om...

— Geen dank... Ik heb u alles te danken en het is dan ook mijn plicht uw wenschen te voldoen.

Ik zal uw jongen vriend, wegens de diensten aan het land en den keizer bewezen, in den adelstand doen opnemen, met een hoog ambt in het paleis.

Ook voor uw anderen vriend, hoe heet hij ook weer? Ha, ja, Coba van Loenhout, zal ik doen wat gij vraagt. Hij zal tot overste in de keuken worden aangesteld, met opdracht al de bedienden, die zich niet ten volle van hun plicht kwijten, met het hoofd in den bakoven te steken.

— Uwe Majesteit is al te goed!

— Ik heb ook eene beslissing genomen, waarde Minister, in de zaak van de Roos van Mexico.

Ik was eerst van plan haar te laten opknoopen, wegens haar optreden tegenover het keizerrijk en uwe vrienden maar op uw verlangen zal ik dit niet doen.

Zij zal voor altijd verbannen worden naar de grot, waar de eedgenooten met de Indianen geleefd hebben, om mij uit de klauwen mijner vijanden te halen.

— Laat er voor alles over waken, Sire, dat zij er niet ontsnapt, want het is eene heks, zij gaat met den duivel om, en eens op vrije voeten zou zij ons weer veel spel leveren, zou ons leven in gevaar zijn.

— Daar zal voor gezorgd worden. Ik heb ook nog een vierde besluit genomen, hetwelk u betreft. Ik wensch u een nieuwen blijk te schenken van mijne dankbaarheid en waardeering. Ik wensch u te verheffen tot onderkeizer, bijzonder gelast met de regeering over de Indianen.

Don Diego vatte de hand van den keizer, drukte er een zoen op en... schoot wakker, door het geluid veroorzaakt door het winket dat in de deur geopend werd.

Op een plankje, onder het winket aangebracht, werden een stoop en een korst brood geplaatst en de opening in de deur vloog dicht.

Don Diego, die een stond verbaasd had rondgezien, begon luidop te lachen.

— De tafel van den onderkeizer van Mexico, met de regeering der Indianen gelast, is gedekt, zoo sprak hij luidop.

Aan tafel, heeren.

Hij nam den pot van het plankje.

— Een goed wijntje, zei hij. Echt hemelwater, van de beste soort. Helder als kristal! Smakelijk!

Hij dronk een teug en trok een gezicht als een hond dien men mostaard aan de tanden wrijft.

Het brood was taai en hij moest er met de tanden aan sleuren om er een beet van los te krijgen.

Maar de don had nog dagen van zwarte ellende gekend en hij kon toch zijn maag vullen met het onsmakelijke goedje.

— Zouden ze hier naast, vroeg hij zich af, eene schoone kamer voor mij in orde aan 't brengen zijn? Ze doen hier niets dan hameren en kloppen!

Als ze me daar willen ophangen, is één nagel toch voldoende!

Het geklop tegen den wand, die zeer dik moest zijn, want de klank kwam zeer dof naar de ooren van den don, hield niet op.

Don Diego luisterde er eindelijk met aandacht naar, want het was iets ongewoons.

Drie tokken, daarna één, dan weer drie, drie, één, drie één, zonder ophouden.

— Zit daar soms een medegevangene, die mij iets te vertellen heeft?

Hij klopte ook driemaal, dan één keer en zoo verder op den muur zijner cel en riep dan:

— He, kameraad, wat is er?

Maar zijne stem werd wellicht aan de andere zijde van den wand niet gehoord, want daar werd weer getokt, maar dezen keer één, twee, drie, vier, tot in de twintig.

Het werd klaar in zijn geest.

— Wel, dat ik daar niet eerder heb aan gedacht, dat moeten letters zijn. Eén is a, twee is b, en zoo voorts. Don Diego, ik heb het u nog gezegd, ge zijt een driedubbele muilezel!

En hij klopte op den muur, met een poos tusschen ieder woord, de volgende vraag:

— Wie daar?

Het antwoord volgde, geklopt volgens de cijfers die overeenkwamen met elke letter volgens haar rang in het alphabet.

— Carabita.

De vorst zit hiernaast, dacht don Diego. Dat helpt ons wellicht niet ver vooruit, maar het zal toch de eentonigheid breken, als we samen wat kunnen praten. Het zal wel langzaam gaan, maar wij beschikken over tijd genoeg.

En hij klopte terug:

— Diego.

De volgende samenspraak ontspon zich:

— Nieuws?

— Neen.

— Buiten geweest?

— Niet.

— Ik wel... Veel gezien.

— Wat?

— Hoe hier weg te geraken.

— Is er middel?

— Zeker. Ik weet reeds...

— Geluk... Maar ik...

— Zal u verlossen.

— Hoe?

— Te lang. Zou te veel moeten kloppen. Houd u een dezer nachten gereed. Wat er ook gebeure, tracht op straat te komen.

— Geen wapens?

— Ik ook niet... Vuisten... Klauwen... Doodslaan. Worgen... Alles of niets... Dood wacht ons toch.

— Iets vernomen daarover?

— Ja. Is beslist.

— Weinig aangenaam vooruitzicht. Moeten durven hier weg te komen.

Na eene korte poos, klopte don Diego de vraag:

— Hoe vindt gij de Roos?

— Flinke vrouw.

— Ja, maar ontvluchting?

— Werk van Juan.

— Denk het ook.

— Steeds meer. Maak steenen los in wand. Zullen dan samen kunnen spreken.

— Heb niets om los te maken.

— Slecht begrepen. Ik doe het.

— Ja, zal dan wachten tot gij roept.

— In regel.

— Hoe gaat de kerel het aan boord leggen, om die zware steenen los te krijgen in den muur?

Ach, ik vergeet dat Carabita dikwijls in de gevangenis heeft gezeten, langen tijd zelfs, en daar zal hij wel een en ander geleerd hebben.

Deze leerjaren hebben hem wellicht de noodige ondervinding verstrekt om ons hier buiten te krijgen.

Er is toch nog een genster hoop voor mij, maar ze moet toch zeer klein zijn, want ik geloof dat de Roos van Mexico dezen keer mij niet zoo gemakkelijk zal laten ontsnappen.

Maar, zoolang er leven is, mag een mensch hopen. En met Carabita is er nog leven.

De man klampte zich aan een strooihalm vast, maar in zijn oogen kreeg hij het uitzicht van een stok, om langzamerhand een balk te worden.

Zoo gaat het immer bij lieden als don Diego en daarom stappen zij zoo gelukkig door het leven.

Maar, de goede gezindheid, door deze hoop bij den don verwekt, duurde niet lang.

De deur van zijn cel werd geopend en een onderofficier en twee soldaten kwamen binnen, zoodat ze er opeen gepakt stonden, maar toch het middel vonden om den gevangene de handen op den rug te binden.

Hij werd langs verschillende gangen geleid, tot in eene kleine zaal, waarvan de hooge vensters voorzien waren van bloedroode rolgordijnen en draperijen, de vloer met een tapijt van dezelfde kleur bedekt was en tegen den achterwand, op een roode muurbekleeding, een groot Christusbeeld was opgehangen.

Achter een tafel, die met een bloedrood kleed was overdekt, zaten een vijftal mannen. in het uniform van hooger officier der krijgslieden van Juarez.

Voor de tafel stond een zetel, waarin de soldaten don Diego deden neerzitten, of hem neerduwden.

Zij vatten post langs weerskanten van dezen zetel.

De officier, die deze vergadering voorzat, richtte het woord tot don Diego.

— Wie zijt gij?

— Don Diego.

— Uw ander namen.

— Ik heb er geen.

— Zijt ge dan niet gedoopt geworden?

— Toch wel, maar ik weet daar niets meer van.

— Gij wordt verzocht uw rechters niet voor den gek te houden.

— Ik spreek de waarheid.

— Geboorteplaats en dagteekening?

— Weet ik niet.

— Ook goed. Wij hebben hier alle inlichtingen over u.

— Dan is het niet noodig ze mij nog te vragen.

— Ik raad u aan, u wat eerbiediger uit te drukken.

— Ik zie niet in waarom. Ik weet niet meer waar ik mij bevind en men heeft u niet eens aan mij voorgesteld!

— Gij bevindt u voor den krijgsraad.

— Van zijne Majesteit den Keizer van Mexico?

— Die bestaat niet meer.

— Ik erken geen ander meester en werd uw krijgsraad niet in zijn naam aangesteld, dan erken ik hem evenmin.

— Wilt gij antwoorden op de vragen die ik u zal stellen?

— Dat zal van deze vragen afhangen.

— Gij behoort tot de keizersgezinden?

— Dat hebt ge daareven wel gehoord.

— Gij hebt dan ook den keizer willen verlossen?

— Dat heb ik.
— Tweemaal?
— Ja, en ben bereid te herbeginnen.
— Met dat doel zijt gij naar Mexico gekomen?
— Dat is waar.
— Om hier opstand te stoken?
— Neen. Om de partijgangers van den keizer aan te zetten de handen uit de mouwen te steken, op te treden tegen het onwettelijk gezag.
— Gij vergist u. Tegen het wettelijk gezag.
— Dat is uw oordeel, niet het mijne.
— Weet gij dat uw hoofd op het spel staat?
— Vóór ik begon. Ik wil gaarne mijn leven voor mijn vorst offeren.
— Gij hebt eene vrouw gevangen genomen, die aan onzen meester onschatbare diensten heeft bewezen, met het doel haar uit te wisselen tegen den zoogezegden vorst.
— Dat heb ik.
— Wie zijn uw medeplichtigen?
— Al de Mexicanen die het hart op de rechte plaats dragen en niet verkocht zijn aan den man die hun vaderland te bloed en te zwaard heeft gezet om het wettige gezag te verdringen.
— Gij beleedigt den krijgsraad.
— Die bestaat voor mij niet, ik zegde het u reeds.
— Hebt gij er iets tot uwe verdediging bij te voegen?
— Ik wensch mij niet te verdedigen tegenover menschen die mij niet te oordeelen hebben.

De voorzitter wendde zich tot zijn mederechters:

— Heeft iemand iets te vragen aan den beschuldigde of iets aan den raad mede te deelen?

Niemand antwoordde.

— Wat is de straf voor den beschuldigde?

Een der mannen stond op en zei met klem:

— De doodstraf.
— Als soldaat?
— Ja.

De officieren verlieten de zaal en keerden na een paar minuten op hun plaats achter de tafel terug...

Zij bleven rechtstaan.

De voorzitter sprak:

De raad veroordeelt u, don Diego, met algemeene stemmen ter dood.

Gij zult morgen, om zes uur 's morgens, op de koer der gevangenis worden neergeschoten.

— Leve de keizer van Mexico! kreet don Diego met zeer vaste stem.
— Ik verklaar de zitting van den raad geheven.

De don werd door de soldaten terug naar zijn cel geleid en van zijn koorden ontdaan.

— Ik moet bekennen, dacht don Diego, dat de heeren vertegenwoordigers van Juarez geen onwettige pleegvormen gebruiken om iemand naar de eeuwigheid te zenden.

Nu, mijn vonnis was op voorhand geteekend, daar zal de Roos van Mexico wel voor gezorgd hebben!

O, had ik die feeks hier onder de handen, zij zou nog vóór mij voor den schepper verschijnen!

Hoe mag het met Carabita gestaan en gelegen zijn. Zou hij er in gelukken mij nog vóór morgen vroeg hier buiten te krijgen? Het is dringend.

Hij klopte op den muur en den klop beduidde zijn vraag om gehoor.

— Ben voor den krijgsraad geweest.
— Ter dood?
— Ja.
— Wanneer moet gij er aan?
— Morgen vroeg om zes uur.
— Dan zijn we reeds ver.
— Denkt gij dat?
— Ben er zeker van. Leg uw matras tegen den muur hier in den rechter hoek. Al de steen komt toch nu en dan voorzichtig naar u toe.

Don Diego deed wat hem werd opgelegd door Carabita.

Op mans hoogte werd een steen uit den muur gestoken en door don Diego met beide handen vastgenomen en met groote krachtinspanning uit den wand getrokken.

Uit de opening kwam de hand van den anderen gevangene te voorschijn en werd door den don innig en lang gedrukt.

— Het heeft moeite gekost, klonk de stem van Carabita nadat hij zijne hand had teruggetrokken, maar ik ben er toch in gelukt. Hoe stelt gij het?
— Wel niet te slecht voor iemand die morgen vaarwel moet zeggen aan het leven.
— Luister nu met aandacht. Er kan alle oogenblikken bezoek komen in mijne cel en ik heb u het een en ander te zeggen.

Binnen een uur komt mijn gevangenbewaarder met mijn eten.

Il sla hem neer, bedwelmd of dood.

Hij heeft de sleutels en ik verlos u uit uw gevangenis.

Ik heb bemerkt als ze mij naar den krijgsraad leidden, dat wij op de hoogste verdieping zitten, onder het dak.
— Dat was ook mijn meening.
— In de gang, links, is er een trap, die licht geeft, zoodat hij naar het dak moet voeren, langs een raam waarschijnlijk.

Eens zoover zullen we moeten zien wat ons te doen staat om naar den buitenkant te kruipen en naar buiten te geraken.

Daar is altijd middel toe, als men niet bevreesd is, niet aan draainissen onderhevig is, en zijn leven moet redden.

Heb dus goeden moed en houd u gereed.

Ik heb een dolk kunnen wegstoppen, waarmede ik den steen heb losgekregen.

Bezit gij een wapen?
— Neen.
— Weet ge wat, neem den steen mede. Daar kunt ge allicht iemand mede doodkloppen. Steek hem nu terug in den muur, ik zal hem er uitduwen als het oogenblik gekomen is om te vluchten.

De hand kwam weer te voorschijn en een handdruk werd gewisseld.

— Hoop en moed! zei Carabita.

Don Diego zette den steen op zijn plaats. Hij wierp zijn matras op zijn ijzeren bed en ging er op zitten, de ellebogen op de knieën en het hoofd in de handen.

— Ik geloof, zoo overwoog hij, dat de kans zeer klein is, dat er schier geene bestaat en de rol van don Diego morgen voor goed uitgespeeld zal zijn!

Och, als het niet anders kan, dan is het gansch nutteloos er om te treuren.

Ik had het anders verwacht, ik was er zeker van in praal en grootheid ten grave te dalen en ik zal neergeschoten worden op de koer eener gevangenis, in den grond gestopt en niemand zal van mij nog een woord spreken, tenzij de Roos van Mexico en Juan en Koba, de deugnieten die haar hebben laten vluchten en mij hier hebben gebracht.

Het lot is geworpen. Ik heb veel aardigs verricht dat aan goede daden zou hebben kunnen bijzetten, maar dat zal mij wel vergeven worden hiernamaals, tegenover al wat ik voor den keizer heb gedaan.

Ik zal weten te sterven.

De tranen ontsprongen zijn oogen en rolden in dikke druppels over zijn wangen.

— Ik zou toch nog wel wat van het leven willen genieten! zoo snikte hij.

Hij stond op.

— Santa Fé de Bogotta! riep hij uit, ik zit hier te schreeuwen als een kind!

Er is toch nog hoop! Het is tijd genoeg mij suf te denken en tranen te storten over mijn ellendig lot, als wij er niet in gelukken hier weg te komen.

Als ik eens een beroep deed op de Roos van Mexico, in naam van Juan.

Genade vragen?

Hij streek zijn hergroeide knevels op en legde de hand op de plaats waar het gevest van zijn degen zich bevonden had.

— Neen, dan liever den kogel!

Zoo bracht hij zijn tijd door met beschouwingen en tegenstrijdige gedachten, opwellingen van weemoed en dan weer opflikkeringen van hoop.

Plots werd den steen uit den muur geduwd en plofte op den vloer.

Don Diego greep den steen vast.

De deur zijner cel werd geopend.

— Vooruit, zei Carabita half luid. Geen oogenblik te overleggen. Ik heb hier een bos sleutels. De gevangenbewaarder is gevallen als een os onder den hamer.

Hij liep naar de trap in de gang, gevolgd door don Diego.

Er bevond zich daar, zooals hij het goed had geraden, een dakvenster, langswaar zij in eene breede goot geraakten, vanwaar zij uitzicht hadden op de koer.

Op handen en voeten kropen zij voort.

Het was een veruitspringend gebouw hetwelk door deze goot werd omgeven en langs een zijde op de koer stond en langs de drie andere op een plein.

Toen zij aan den draai van hun zinken weg gekomen waren, kregen zij uitzicht op dit plein, van eene duizelingwekkende hoogte.

Er was geen middel om langs daar naar beneden te komen, wat misschien langs afleidingen en staanders op de koppen en dorpels van de vensters zou te doen zijn geweest, maar er was beneden op straat een groot verkeer en er wandelde een schildwacht voor de poort.

De twee andere kanten, welke zij kruipend langs de goot in oogenschouw konden nemen, leverden hetzelfde euvel op.

— Ik geloof, zei Carabita, dat we best zullen doen terug te gaan vanwaar we gekomen zijn, want langs hier is niets te doen.

Als wij naar beneden vallen, breken wij den nek, en is dit niet het geval, dan vatten de schildwachten ons bij den kraag.

Langs de zijde der koer is ook niets uit te richten, want daar hebben wij eveneens negen kansen op de tien naar beneden te tuimelen, en gebeurt dit niet, dan ook door de schildwachten te worden vastgenomen.

Terug naar binnen.

Zij kropen weer de goot langs, tot aan het dakvenster en kwamen op de trap.

Zij bleven daar geruimen tijd staan luisteren.

Niet het minste geluid trof hun oor.

Stil en behoedzaam naar binnen, fluisterde Carabita zijn gezel toe. Het is al goed dat ze onze schoenen hebben afgenomen!

Zij gingen, of beter gezegd gleden schier de trappen af en kwamen in de gang, waar niets bewoog.

Carabita opende voorzichtig zijne cel en keek naar binnen. De gevangenbewaarder lag er nog immer uitgestrekt op den vloer.

— Ik geloof dat deze man niets meer zal verklappen, zei Carabita de deur weer sluitend.

Zonder eenig geluid te maken, hun adem inhoudend, schoven zij door de gang en bereikten een trap.

— Beproeven wij beneden wat daarboven geen kans tot gelukken biedt, zei don Diego. Ik ken dat daar beneden. Als ik het wel voor heb moet Sna daar wonen, den krommen winkelhaak, die mij de vorige maal bewaakt heeft en laten loopen.

Zij daalden drie verdiepingen af, zonder een levend wezen te ontmoeten, en kwamen in een gang gelijkvloers.

— Ziet ge wel, ik heb goed geraden, sprak don Diego aan het oor van zijn gezel.

Hier, rechts, is de woning van Sna, waar ik aan tafel heb gezeten.

Ik ken den weg. Als we langs de gang gaan, die hier voor ons ligt, komen wij in de woning van den bestuurder der gevangenis.

Is de weg vrij dan geraken we langs hier op het plein dat wij van uit de hoogte hebben kunnen zien.

— Dan niet langer getalmd.

Zij geraakten tot aan de straatdeur, kregen ze open en het stadsplein lag voor hen.

Carabita stapte de eerste buiten en liep zoo snel het maar kon, langs den gevel scherend, den hoek achter, door het vooruitspringend gebouw gevormd. Don Diego wilde hem volgen, maar op dit oogenblik zag de schildwacht, die voor de poort der gevangenis wandelde naar dien kant uit.

De man zonder hoed, zonder vest, op zijn zokken, boezemde hem wantrouwen in.

— Sta! riep hij.

Don Diego wendde het hoofd om en zag den loop van het geweer naar hem gericht.

Hij had niets te verliezen, alles te winnen.

Trof de kogel uit het wapen van den schildwacht hem dan verloor hij een halven dag, want 's anderdaags zouden hem toch een dozijn kogels in het hart worden gejaagd.

Werd hij door het schot niet geveld, dan was er misschien kans weg te komen.

Maar, op dit oogenblik, kwamen deze overwegingen niet in hem op en instinctmatig bleef hij staan.

Dat was genoeg om de aandacht te wekken der voorbijgangers, die zich op hem wierpen en hem, ondanks zijn heftigen tegenweer, vasthielden tot de wacht der gevangenis buiten kwam en zich meester van den vluchteling maakte.

Don Diego zat terug in zijne cel, in gezelschap van een gevangenbewaarder, die bevel had ontvangen hem niet meer te verlaten.

— Het stond geschreven, dacht de don. Ik kan mijn lot niet ontloopen.

Hij was doodmoe en strekte zich op zijn bed uit.

De man, die 's anderdaags moest sterven, sluimerde in en sliep tot tegen den morgen.

Bij het krieken van den dag kwam een priester in de cel en maakte don Diego wakker.

Een half uur later verscheen de officier van den krijgsraad en vroeg aan den gevangene?

— Hebt gij ons iets mede te deelen of te vragen?

— Niets, klonk het korte antwoord.

Don Diego werd naar de koer geleid, waar een paal in den grond was geplant.

Het peloton, dat den don daar moest neerschieten stond er reeds opgesteld.

Het werd aangevoerd door een jongen officier.

Men wilde don Diego blinddoeken en hem aan den paal vastbinden.

— Ik heb een verzoek te doen, zei de veroordeelde.

Geen doek voor de oogen en geen koorden. En laat mij zelf « vuur » bevelen.

Zijn verzoek werd ingewilligd.

Don Diego plaatste zich tegen den paal, met bleek gelaat, maar beefde niet.

Zijn blikken vielen op den jongen officier, die daar stond met ontblooten degen.

De hoed was hem diep op het hoofd gedrukt, maar niettemin herkende de don de Roos van Mexico.

Zij wilde hem zien sterven. Zij wenschte het strafpeloton aan te voeren dat hem zou dooden.

Wat er toen in don Diego omging, zal nooit iemand weten.

Hij uitte een rauwen kreet en sprong op den officier toe.

Zijn beide handen omklemden den hals van de Roos van Mexico en zijn duimen nepen op de keel, als om ze ineen te pletten.

De vrouw viel onder den sprong van den man en beiden tuimelden op den grond.

Don Diego liet niet los en schroefde zijne vingeren vaster rond den strot der Roos.

Haar gelaat zwol, werd blauw en hare oogen puilden uit de kassen.

Soldaten en officieren wierpen zich op don Diego, hij ontving slagen met de kolven der geweren toegebracht op zijne armen, zijne beenen, zijn rug, en anderen sleurden hem recht.

Don Diego loste zijne prooi niet.

Hij trok het lichaam van Mercedes met zich recht, neep nog steeds de keel dicht en liet dan de vrouw los.

Zij viel en bonsde met het hoofd op de steenen. Dadelijk werd zij weggevoerd, maar men kon slechts een lijk op het bed leggen.

De zoo mooie vrouw was afzichtelijk om aan te kijken.

Don Diego werd naar den paal gesleurd, er aan vastgesnoerd met zulk een geweld dat de koorden door zijn vleesch drongen.

Hij keek met verdwaasde oogen, als een krankzinnige en sprak geen woord.

Een officier las het doodvonnis af.

Daarna klonk het:

— Vuur!

De don bleef tegen den paal recht staan, want zijn boeien beletten hem in elkaar te zakken.

Een onderofficier trad op hem toe en schoot hem een kogel in den kop.

Don Diego, de koene en plezante man, zooals de Roos van Mexico hem zoo degelijk had gedoopt was dood...

HOOFDSTUK XLIII

POGINGEN TOT DE VLUCHT

De eerste poging tot het ontzetten van den keizer werd weldra door een ernstiger gevolgd. De prins van Salm-Salm, die mede gevangen zat, gaf ons hierover de volgende bijzonderheden:

« Op den 25 Mei bezocht mijne vrouw mij in de uiterste opgewondenheid; want zij had voorzeker hooren vertellen, dat de keizer en ik gefusilleerd zouden worden en dat het proces van eerstgenoemde dien dag een aanvang zou nemen.

Daarbij zou de wet van 25 Januari 1862 tot grondslag gelegd worden, die bepaalt, dat ieder, die met de wapenen in de hand gegrepen wordt, doodgeschoten moet worden.

Het proces zou slechts drie dagen vorderen.

Met moeite verkreeg ik van Palacios de vergunning, den keizer, doch slechts in het bijzijn van den wachthebbenden officier, te mogen zien en spreken.

Deze officier was echter toevallig mijn Zwitsersche barbier, en voor een fooi bleef hij bij de deur staan en —paste op, dat niemand ons overviel.

Ik deelde aan den keizer mede, wat ik van mijne vrouw gehoord had, en er werd besloten dat deze naar San Luis Potosi zou gaan en eene poging bij Juarez doen, ten einde althans, al ware het ook niets anders, uitstel te krijgen en op deze wijze tijd te winnen.

Mijne vrouw was op dezen dag druk bezig; zij kwam verscheidene malen in de gevangenis en eindelijk nog 's avonds om elf uur, toen zij de vrouw van een vijandelijk officier bewoog bij haar echtgenoot aan te dringen en hem dan ook kon overtuigen ons beiden naar den keizer te brengen die haar zijne onderrichtingen gaf.

Mijne vrouw deelde nu aan Escobedo mede, dat zij naar San Luis Potosi wilde vertrekken, om met den president Juarez te spreken, en verzocht hem, de voltrekking van het vonnis, dat er over den keizer zou uitgesproken worden, tot na hare terugkomst uit te stellen.

Zij beloofde met den meesten spoed te zullen reizen, en Escobedo stond haar haar verzoek toe op Mexicaansche wijze, dat is — zoo wat half en half.

Zij vertrok nog in dien zelfden nacht.

Op den 25 Mei had ik een langdurig gesprek met kolonel Villanueva, die een beschaafd man en niet zoo bloeddorstig als de meeste andere officieren was.

Ik trachtte nogmaals tot den keizer toegelaten te worden en wel met goed gevolg.

Daar niets zoozeer van krachtig handelen terughoudt als geduldig afwachten en ieder gevangene daartoe min of meer geneigd is, achtte ik het mijn plicht aan den keizer den waren staat van zaken mede te deelen.

Ik deed zulks en wel hoofdzakelijk om hem voor een denkbeeld te winnen dat mij sedert eenige dagen voor den geest zweefde, namelijk voor de vlucht, die alleen redding scheen te beloven.

Een vijandelijk officier, wiens troepen tot die, welke in het klooster lagen behoorden, en die door het spel van het toeval uit Europa naar Mexico overgeplaatst was, placht mij dikwijls te bezoeken, om eene sigaar met mij te rooken.

Daar de man niet onbescheiden was en ik van hem allerlei berichten kreeg, duldde ik zijn gezelschap en gaf hem geld zoo dikwijls hij mij daarom verzocht.

Deze officier moest mij bij mijn plan ter ontvluchting behulpzaam zijn, en ik twijfelde niet of hij zou daartoe zich wel laten bewegen.

De keizer verzette zich met kracht en klem tegen de gedachte om « weg te loopen », maar ik bestreed hem op alle gronden die mij slechts ten dienste stonden.

Ik bewees hem dat hij voor zijne militaire eer meer dan genoeg gedaan had en dat het een plicht jegens de menschheid was zijn leven te behouden.

Hij was slechts vijf-en-dertig jaren oud, had eene schitterende toekomst voor zich en kon in de wereld nog veel goeds doen.

De keizer liet zich bewegen; maar hij gaf mij in bedenking, dat ik, ingeval dergelijke plannen ontdekt werden, mijn eigen leven in de weegschaal zou stellen; ik stelde hem daaromtrent gerust, daar het immers in het ergste geval vrij onverschillig was, of men een paar dagen vroeger of later doodgeschoten werd.

Toen ik weder in mijne kamer kwam, liet ik mij een paar flesschen wijn brengen en bereidde er mij ook op andere wijze op voor, om den officier in kwestie te ontvangen, die dan ook niet lang op zich liet wachten.

Ik maakte weinig omwegen met hem en zeide:

— Ik wil eens onbewimpeld met u spreken. Gij zijt hier luitenant en men heeft u sedert maanden geene soldij uitbetaald. Zooals gij weet, bestaat het grootste gedeelte der Mexicanen, onverschillig of zij tot de uwen of wel tot de keizerlijken behooren, uit vrekken, en gij hebt dan ook wel weinig van hen te verwachten. Ik wil u daarom iets voorstellen waarmede gij u fortuin kunt maken. Help mij om den keizer te redden. Zoodra wij de poort van het klooster uit zijn, geef ik u duizend piasters, — hierbij hield ik hem de geldstukken voor om ze hem eens te laten zien, — en wanneer wij te Havane komen, betaal ik u duizend gouden onzas (20,000 dollars in goud); bovendien zal er voor uwe toekomst in Europa gezorgd worden.

De officier maakte volstrekt geen bezwaren en nam mijn voorstel oogenblikkelijk aan.

Voorloopig gaf ik hem nu een briefje aan een aanzienlijk persoon te Queretaro, aan wien ik mijn plan mededeelde en dien ik verzocht, ons naar zijn beste vermogen behulpzaam te zijn.

Daar er mij veel aan gelegen was vrij met den keizer te kunnen spreken, verzocht ik dezen, voor mij de vergunning te verwerven, om meer bij hem te mogen komen.

De keizer richtte zich met dezen weasch, waarvoor hij aanneemlijke gronden aanvoerde, tot den fiscaal, dat is dengene, onder wiens macht de gevangenen staan, zoodra het proces begint.

Ik kreeg dan ook reeds op den 27 Mei het volgende briefje:

« Fiscal!

» De gevangene Salm kan met Maximiliaan » spreken, en wel in het Spaansch in het bij» zijn van den kommandant der wacht.

» Queretaro, 27 Mei 1867.

« Aspirez. »

Van toen af was ik overdag bijna altijd in de kamer des keizers, waar een officier mij altijd heenbracht en van waar hij mij dan weder afhaalde.

Ofschoon wij alleen Spaansch mochten spreken, was het reeds voldoende slechts nu en dan een woord Spaansch te laten hooren, en daar de deur altijd open stond en de officier der wacht dicht in de nabijheid bleef zoo werd daardoor aan de voorwaarde van zijn bijzijn voldaan dat wij overigens gaarne wilden missen.

Het eerste wat ik deed, was den keizer mede te deelen, dat mijn plan, met betrekking tot den officier, gelukt was.

De keizer verzocht mij eens de cel, waarin hij gevangen zat, voor latere tijden op te nemen. Ik wil haar en hare ligging daarom beschrijven.

Het afgezonderde gedeelte van het klooster, waarin wij gevangen zaten, was een vierkant gebouw, in welks midden zich een vierkante kleine plaats bevond.

Deze plaats was aan drie kanten door een lagen muur omgeven, waarop boogzuilen rustten.

De ruimte daartusschen was vroeger met houten rasterwerk afgesloten, maar later had men dit beneden weggebroken en het slechts in het bovenste gedeelte der bogen laten zitten.

Prinses Salm-Salm

Aan den vierden kant werd de plaats door een hoogen muur van het overige gedeelte van het gebouw afgescheiden.

Achter het muurtje dat drie der kanten omgaf en waarover men de plaats kon zien, liep een gang, vanwaar men in de cellen kwam, waarvan de deur en het raam in deze gang uitkwamen.

Langs den vierden kant van den muur liep geen gang.

Aan die langere gang waar de trap zich bevond, had men vooreerst links in den hoek de cel van den keizer, daarnaast die van Miramon, en naast deze die van Mejia.

Aan den korteren kant van den vierhoek links had men eerst de cel van den keizer en, van deze door de gang gescheiden, de cel waarin Dr. Basch zat, en naast deze, dicht bij de trap, bevond zich de cel, waarin de huishofmeester Grill en de kamerdienaar Severo woonden.

Door den muur der cel van den keizer waarin zich een deur en een raam bevonden, den blinden muur der cel van Dr. Basch en den buitenmuur van het huis werd een soort van nis gevormd.

De cellen voor hen, die de gevangenen moesten bewaken, waren rechts van de trap, en er bevonden zich in eene daarvan altijd een kapitein en een luitenant, en de manschappen in de aangrenzende cel, terwijl zoo wel voor de deur des keizers als voor die van Miramon en Mejia altijd een schildwacht stond.

De deuren moesten altijd openstaan en als men de trap opkwam, kon men altijd in die van den keizer zien.

De cel waarin deze zich ophield, was zes meter lang en vier breed. Tegenover het raam, dat echter niets anders als eene opening in den muur was, stond links in den hoek een ledekant; aan het voeteneinde daarvan een stoel en aan het hoofdeinde een klein mahoniehouten tafeltje, waarop vier zilveren kandelaars stonden, de eenige weelde, die de keizer zich veroorloofde.

Wanneer een der kandelabers werd verschoven, werd deze door den keizer oogenblikkelijk weder goed gezet; evenzoo was hij ook voortdurend aan het schikken van andere kleinigheden die er op het tafeltje lagen.

Een glas met suikerwater, dat voor de vliegen met een kaartenblad bedekt was, stond er altijd op.

Bij denzelfden, langeren muur stond in den anderen hoek eene tafel, waaraan ik gewoonlijk zat en schreef.

Rechts tegen den muur, die ons van Miramon scheidde, stond een kist die zich ook in de kamer van Lopez in La Cruz bevonden had.

In den hoek links, tegenover het ledekant, stond een waschtafel.

Daar de keizer zich nog altijd niet volkomen wel gevoelde, lag hij gewoonlijk tot aan den middag te bed en bleef dan slechts eenige uren op.

Op den 28 Mei was er weder eene stoornis in het verhoor gekomen en had er tusschen Juarez en Escobedo eene drukke wisseling van depechen plaats.

Toen ik bij het bed van den keizer zat, herinnerde hij zich dat hij mij wel tot generaal benoemd maar mijne aanstelling nog niet gegeven had.

Ofschoon nu alles voorbij was, zeide hij, kon het mij toch voor de toekomst van dienst zijn, en daarom gaf hij bevel aan Bla-

sio, de aanstelling van den dag der benoeming, 14 Mei, uit te vaardigen en evenzoo het patent voor de insgelijks geschonken decoratie van het groot-officierskruis der Guadeloupe-orde.

Mijne vrouw maakte hij tot eeredame der door de keizerin gestichte orde van San Carlos.

Hij zeide, dat hij haar gaarne tot hofdame der keizerin zou benoemen, maar dat zulks nu niet mogelijk was, daar zulk een document door de keizerin zelve moest onderteekend worden. Bovendien werden ook Castillo, Pradillo, Dr Basch en anderen gedecoreerd.

Daar de omstandigheden zoo onzeker waren en het licht mogelijk was, dat wij onverwachts van elkaar gescheiden zouden worden, beval de keizer mij, mijn volle vertrouwen te schenken aan zijn kamerdienaar Severo, die een getrouw man was, op wien men zich gerust kon verlaten.

Daar deze mij iederen morgen mijn ontbijt bracht, zou hij, wanneer hij mij iets bijzonders mee te deelen had, briefjes in het brood verbergen.

Om mogelijke ontdekkingen min gevaarlijk te maken, dicteerde hij eenige getallen, waarmee hij bepaalde personen en zaken zou aanduiden, namelijk:

1. Keizer. 2. Miramon. 3. Mejia. 4. Salm. 5. De vijandelijke officier, dien ik omgekocht had 6. Mijne vrouw. 7. Een ander vijandelijk officier. 8. Mexico. 9. Vera-Cruz. 10. Tampico. 11. Metamoros. 12. Tuspan. 13. Paarden. 14. ..... 15. Oostenrijk. 16. Oorlogsschip. 17. ..... 18. Bootjes. 19. Muilezels. 20. Dokter. 21. Vijandelijke bevelhebbers. 22. Havanna. 23. New-Orleans. 24. Washington. 25. Vijandelijke regeering. 26. Marquez.

Op den 29 Mei had een officier, dien ik nog niet kende en die eenigszins strenger in de vervulling zijner dienstplichten was, de wacht, zoodat ik niet veel met den keizer kon verhandelen.

Ik maakte mij dezen tijd echter ten nutte met het maken van andere toebereidselen tot de volvoering van ons plan ter ontvluchting, dat niet weinig bemoeilijkt werd, omdat de keizer er op stond Miramon en Mejia mee te nemen.

Zonder hen wilde hij in geen geval vluchten.

Daar de keizer, wanneer hij eenmaal een vast besluit genomen had, daarvan niet af te brengen was, moesten de maatregelen dienovereenkomstig genomen worden.

Toen de officier die door mij omgekocht was en die tot de infanterie behoorde, mij dien dag bezocht, zeide hij, dat het plan zonder de medewerking van den cavalerie-officier van de wacht niet uitvoerbaar was, en dat hij dezen de zaak in vertrouwen reeds medegedeeld had, en mij om de vergunning verzocht, hem bij mij te mogen brengen.

De wacht bij de trap bestond namelijk uit een afdeeling cavalerie. De zaak kwam mij wel is waar bedenkelijk voor; maar daar het nu eenmaal niet anders kon, moest ik er mij wel inschikken en blijde zijn, dat ik den cavalerie officier reeds kende.

Ik zond nu aan mijne vertrouwelingen in de stad het bevel, verscheidene dingen, die voor de vlucht noodig waren, aan te koopen, namelijk: zes paarden, zes revolvers en zes sabels. Voor den keizer liet ik mijn paard terugkoopen, daar dit grooter dan de gewone Mexicaansche paarden en een bijzonder vlugge looper was.

De gekochte voorwerpen werden in het huis van met ons bevriende dames verborgen.

De cavalerie-officier was terstond bereid de vlucht van den keizer in de hand te werken, maar het gelukte mij slechts met moeite, hem te bewegen ook Miramon en Mejia in de vlucht op te nemen.

Op den 30 Mei vond ik bij het ontbijt in het brood het volgende met potlood geschrevene briefje van den keizer:

« Ik heb volstrekt noodig: fijn zwart garen om te binden, was om te kleven, zoo mogelijk een bril. Op de paarden moeten twee *serapes*, twee revolvers en een sabel aangebracht zijn. Niet te vergeten brood of beschuit, rooden wijn en chocolade. Een karwats is ook noodig. »

De keizer wilde namelijk zijn baard niet afsnijden, maar dien achter in zijn nek bij elkaar binden en een bril opzetten.

Hij zeide dat hij er zoo belachelijk zou uitzien, als hij zonder baard gevangengenomen mocht worden, en dat hij zelf hartelijk had moeten lachen, toen hij generaal Casanova terugzag, die om zich des te beter te vermommen, zijn langen snorbaard afgesneden had, zoodat wij hem ternauwernood konden herkennen.

Ik ging naar den keizer maar kon slechts weinig met hem spreken voordat de strengere officier door een anderen, ons reeds bekenden, afgelost werd.

Er deed zich eene nieuwe zwarigheid voor in de omstandigheid, dat de cel van den keizer zich op de eerste verdieping en de mijne gelijkvloers lag, zoodat ik aan twee kanten wachten moet voorbijgaan, wanneer ik wilde vluchten.

De keizer liet daarom aan Escobedo verzoeken, mij naar de kamer die door Escobedo bewoont werd te willen verplaatsen, opdat ik hem in de opteekening zijner laatste schikkingen zou kunnen bijstaan.

Hij deelde mij mede, dat Lopez de onbeschaamdheid gehad had, hem zijne diensten door een ander te laten aanbieden, die hij geweigerd had en dat men den verrader zijn judasloon niet uitbetaald had.

Over Lopez, den verrader uit lafhartigheid, sprak de keizer slechts met minachting, maar over den berekenden, koelbloedigen verrader Marquez met toorn en afschuw.

Eene menigte menschen wist van Escobedo de vergunning te verkrijgen, den keizer een bezoek te brengen, en toen tegen den avond eenige Amerikanen bij hem waren, kwam mijne vrouw uitgeput en terneergeslagen van San Luis Potosi terug.

Zij had Juarez gesproken; maar niets anders van hem kunnen gedaan krijgen dan een uitstel, opdat de keizer zijne papieren en zijne advokaten ter verdediging van Mexico zou kunnen laten komen.

Ik kan mij niet weerhouden, het verslag omtrent dit tooneel, dat de Amerikaan, die er bij was, naar alle waarschijnlijkheid aan den *New-York Herald* toegezonden heeft, hier in te lasschen.

« ..... een soldaat trad binnen, zeggende:

» La Senora! »

« Een oogenblik later had prins Salm de aangekomene in de armen gesloten. Zij was de vrijwillige afgezante, zijne echtgenoote. Zij was zoo even van San Luis Potosi van Juarez teruggekomen. Haar gezicht was door de zon verbrand en bestoven; haar geheele lichaam beefde van zenuwachtige overspanning, toen zij haren arm om den hals van haren echtgenoot sloeg. De aartshertog kwam terstond te voorschijn, doch wachtte, tot dat de beurt aan hem kwam. Men hoorde den prins fluisterend vragen:

« Heeft uwe reis een goeden uitslag gehad? Wat heeft Juarez gezegd? »

« Zij zullen doen wat zij in de depechen gezegd hebben. Zij hebben in het uitstel bewilligd. » Hierop wendde zij zich verheugd tot Maximiliaan, zeggende: « O, Uwe Majesteit! ik ben zoo blij! »

« Maximiliaan drukte de hand der prinses in de zijne en drukte er een kus op. « Moge God u zegenen, mevrouw! » zeide hij. « Gij zijt wel goed geweest voor iemand, die vreest, het u nimmer te kunnen vergelden. »

» De prinses dwong zich een glimlachje af en zeide:

» — Wees daarvan maar niet al te zeker, Uwe Majesteit! Ik zal hier voor den prins nog menige gunst van u te vragen hebben.

» — Gij zult daarom nimmer behoeven te vragen, Mevrouw! antwoordde de aartshertog, terwijl hij de dame naar een stoel geleidde. Maar gij ziet er vermoeid uit. Prins! gij moet zorg dragen voor uwe... Ik...

» Terwijl Maximiliaan het gezicht afwendde, begaf hij zich ijlings naar het raam.

» Het is gemakkelijk te zien, waarom zijne smart was onderdrukt; maar bijna hoorbaar.

» De prins, die de eene hand aan de leuning van den stoel geslagen had en de andere met een zwijgend verzoek naar den aartshertog opgeheven hield, kon zijn eigen smart ternauwernood onderdrukken.

» Het was tijd dat de bezoeken ophielden. De bezoeker die reeds bij de deur stond groette ongemerkt en verdween. »

Ik ben niet zeer sentimenteel uitgevallen en weinig geschikt om treffende tooneelen te schilderen.

Ik vertel eenvoudig wat er gebeurd is, maar acht het toch goed, om onze lezers, die niet veel fantasie bezitten, door deze mededeeling van een toevalligen ooggetuige eraan te herinneren, dat de toestand, waarin de keizer zich bevond, even roerend als tragisch was.

Op den 31 Mei 's voormiddags zat ik bij het bed des keizers, toen « Jimmy » de deur binnenstormt, terstond op het bed van den keizer springt en uitgelaten is van blijdschap, dat hij mij terugziet.

Een vriendelijk lachje speelt er om de lippen des keizers, terwijl hij zegt:

— Zie zoo, daar komt onzen beschermengel! want natuurlijk werd Jimmy door mijne vrouw gevolgd.

Reeds aan het ontbijt ontving ik andermaal in het brood het volgende door Dr Basch op last van den keizer geschrevene briefje:

« Gij moet door den Hamburgschen consul Bahnsen aan het Engelsche, Italiaansche, Pruisische, Belgische, Spaansche en Oostenrijksche gezantschap te Mexico door middel van den telegraaf mee laten deelen, dat men den keizer een proces aangedaan heeft en dat hij tijd noodig heeft, om dringende en gewichtige bijzondere aangelegenheden, alsmede ge-

wichtige internationale belangen tusschen Oostenrijk en België, betreffende den persoon der keizerin, te regelen. »

Er werd nu besloten, dat mijne vrouw naar Mexico zou vertrekken, om den Pruisischen gezant, baron von Magnus, en een advokaat van daar mede te brengen. Voor den eerstgenoemden dicteerde de keizer den volgenden brief:

« Queretaro, 31 Mei 1867.

» Beste Baron von Magnus!

» Ik verlang zeer u te zien en verzoek u zoo spoedig mogelijk hier te komen; breng den Oostenrijkschen en den Belgischen gezant mee, daar ik met beide heeren gewichtige familieaangelegenheden van een internationalen aard te regelen heb. Ik verzoek u, kolonel Schaffer en graaf Khevenhüller te redden; misschien laat het zich zoo wel schikken, dat men beide heeren als Pruisische of Engelsche koeriers afzendt. Schaffer en Khevenhüller moeten mij dan te Havanna afwachten. Misschien zou het goed zijn ook den Engelschen gezant mee te brengen.

» Ik verzoek u mijne goederen naar de Heeren Will en Cie, Pruisisch consul te Havana, af te zenden.

« Uw toegenegen
« *Maximiliaan.* »

Toen ik met den brief gereed was, was Jimmy verdwenen. Na het herhaalde angstige roepen mijner vrouw stak hij tot hare verbazing en te midden van het gelach van den keizer zijn nieuwsgierig snoetje uit diens ledekant, waarin hij van de vermoeienissen der reis uitrustte.

Jimmy is een *free and easy* Amerikaansch republikein en heeft geen eerbied voor koningen of keizers.

HOOFDSTUK XLIV

MISLUKT

Er was bepaald, dat wij eerst de vlucht naar de Sierra Gordo zouden nemen en van daar naar Tuspan gaan, van waar de keizer zich naar Vera Cruz wilde begeven, waar hij van de Juaristen gunstige bepalingen, inzonderheid van diegenen zijner onderdanen, welke hem getrouw gebleven waren, hoopte te verkrijgen.

Daar Juarez aan de voorwaarden, die hij gemaakt had, niet voldaan en ons niet als krijgsgevangenen, maar als oproerlingen behandeld had, achtte de keizer zich van alle verplichtingen ontslagen.

Hij zeide:

— Wij hebben de witte vlag opgestoken en ons als krijgsgevangenen overgegeven, en generaal Escobedo heeft ons bij den Cerro de la Campagna als zoodanig erkend.

De keizer dicteerde mij de volgende instructiën die nog in mijn portefeuille staan:

« De Oostenrijksche schepen te Vera Cruz moeten nauwkeurige onderrichtingen krijgen waar zij moeten kruisen (onderstreep dit!). 's Nachts signalen en overdag vlaggen. Bovendien dikwijls bootjes naar het land zenden. 't Zou ook goed zijn zich met Engelsche en Spaansche schepen in betrekking te stellen. »

Ik werd nu naar den minister Aguierre, die met mij dezelfde kamer beneden bewoonde, gezonden, en de aanwijzing, die de keizer mij voor hem gaf, staat in mijne portefeuille en luidt woordelijk aldus:

« Brief aan den Oostenrijkschen en Belgischen minister om oogenblikkelijk te komen, ten einde met hen over familieaangelegenheden van internationalen aard te handelen. De minister Aguierre moet onderteekenen. »

Later kwam de officier, die door mij omgekocht was, bij mij en deelde mij mede, dat de andere cavalerie-officier met een Mexicaanschen ritmeester in den nacht van den tweeden op den derden Juni de wacht bij de trap en hij zelf de wacht beneden aan de poort had.

De vlucht kon vandaar slechts in den nacht ondernomen worden.

Te dien einde verklaarde de luitenant bij de cavalerie, moest noodwendig ook de ritmeester gewonnen worden, daar deze in ééne kamer was en het zonder hem volstrekt niet zou gaan.

Daartegen liet zich niets inbrengen en nu sprak ik met den ritmeester.

Hij was een flink, krachtig man.

Hij trad in mijn voorstel en beloofde, tevens een escorte van vijf-en-twintig man mee te zullen nemen, doch verlangde dat er, ingeval hij bij de onderneming het leven verloor, aan zijne vrouw vijf duizend pesos zouden uitbetaald worden; want er was geen twijfel aan,

dat wij allen terstond neergesabeld werden, wanneer wij achterhaald mochten worden.

Diensvolgens schreef de keizer 's anderdaags den volgenden wissel, die nog in mijne handen is.

« Queretaro, 1 Juni 1867.

» Het bankiershuis ..... te ..... zal aan de familie van den ritmeester ....., ingeval deze mocht sterven, *onverwijld* de som van 5000 pesos (5000 dollars) uitbetalen.

« *Maximiliaan.* »

De keizer dicteerde mij daarop de volgende dingen, die ik in mijne portefeuille moest opteekenen:

« Een vertrouwden gids naar de Sierra Gordo bezorgen — dievenlantaarns koopen — cavalerie-paarden vergiftigen of onbruikbaar maken — schrijfmaterieel meenemen. »

Het garnizoen van Queretaro was slechts zeer gering, en men behoefde niet vele cavalerie-paarden onbruikbaar te maken of te dooden, om eene vervolging te ontkomen, daar alle troepen die eenigszins maar gemist konden worden naar Porfeiro Diaz, die zich te Mexico ophield, gezonden waren.

De reis mijner vrouw naar Mexico werd voorloopig daardoor vertraagd, dat wij den afloop van het plan ter ontvluchting wilden afwachten.

Op den eersten Juni begaf ik mij tegen den middag naar den keizer en sprak met hem veel over onze voorgenomene vlucht.

Er werd gehandeld over de vraag of wij Dr Basch in het geheim zouden inwijden; maar de keizer was hier tegen en zeide:

— Dokter Basch is een getrouw man; maar ik vrees er zeer voor dat hij zich door zijne opgewondenheid zou verraden. Daar hij echter zou kunnen merken dat er iets gaande is, zullen wij hem zeggen dat ik naar San Luis Potosi moet vertrekken en dat gij mij daarheen zult vergezellen. Laat u door hem, om dit waarschijnlijker te maken, eenige recepten voor mij geven, die ik toch moet hebben.

Zooals later bleek, liet de dokter zich niet om den tuin leiden en vermoedde de werkelijke toedracht der zaak.

— Toen ik in eer en aanzien was, zei de keizer, had ik vele menschen rondom mij, die alles voor mij wilden doen. Het spijt mij, Salm! dat gij slechts in het bittere met mij deelt. Maar, als het Gods wil is, zullen ook wel betere tijden komen.

Er werd nu gesproken over de zwarigheid, die daaruit ontsproot, dat onze cellen ver van elkander verwijderd waren, waardoor dus eene afzonderlijke vlucht noodzakelijk werd. Er werd, wel is waar, verondersteld, dat wij spoedig bij elkaar zouden komen; maar er dienden toch maatregelen afgesproken te worden voor het geval, dat zulks niet terstond kon geschieden.

Ik verklaarde, dat ik mij weder in handen van den vijand zou overleveren, wanneer de vlucht gelukte, maar den keizer niet; doch hij antwoordde:

— Neen, dat wil ik volstrekt niet hebben. Ik beveel u dat gij u alsdan terstond uit de voeten maakt.

Op mijne vraag, waarheen hij wenschte dat ik mij zoude begeven, beval hij mij het Oostenrijksche schip « Elisabeth » in de haven van Vera-Cruz op te zoeken, voor welks kapitein hij mij den volgenden brief dikteerde:

« Queretaro, 1 Juni 1867.

» Waarde kapitein Von Groeller!

» Ik zend u hier mijn generaal en vleugeladjudant, den prins van Salm, tegenwoordig chef van Mijn Huis, en beveel hem u met de meeste warmte aan. Neem hem in uw schip op, opdat hij Mijne instructiën daar kunne afwachten.

» Uw toegenegen
» *Maximiliaan.* »

Later op den dag kwam de infanterie-officier bij mij en deelde mij mede dat alles tot de vlucht gereed was.

Op den 2n Juni om half twaalf betrokken de drie met mij verbonden vijandelijke officieren de wacht.

Ik bezocht den keizer om één uur, en nu werd er bepaald vastgesteld, dat de vlucht in den aanstaanden nacht zou plaats grijpen.

Alle omstandigheden waren zoo gunstig als slechts mogelijk was.

Kolonel Palacios woonde in een zeer afgelegen gedeelte van het klooster.

Voor hem zou er vrees hebben kunnen bestaan, ofschoon hij zoo kwaad niet was, als hij er wel uitzag. Om zijn woest voorkomen noemde de keizer, die iedereen gaarne met een bijnaam placht aan te duiden, hem « den hyena ».

Behalve door de cavalerie-wacht bij de trap en de infanterie-wacht bij de poort van het klooster werden de gevangenen door geen andere wacht bewaakt. De officieren waren omgekocht, en de soldaten volgen zonder na te denken, hunne officieren.

De ritmeester nam zelfs een escorte mede.

In de stad lagen zelfs eenige troepen in de huizen verspreid, en de straten werden niet later dan tot 's nachts om elf uur door kleine patrouilles infanterie doorkruist.

Voor Queretaro stonden geene wachtposten en op den geheelen weg tusschen de stad en de Cierra Gordo bevonden zich geene troepen.

Voor gewichtige hinderpalen was niet te vreezen en de ontmoeting met een patrouille zou weinig te beteekenen hebben, daar wij allen gewapend zouden zijn.

Mij zelf zou de infanterie-officier in de uniform van een zijner soldaten uit het klooster brengen.

Toen ik in de gang heen en weer wandelde, onder het rooken eener sigaar, gaf generaal Miramon mij een wenk, alsof hij me iets mee te deelen of liever toe te fluisteren had.

Terwijl we om elkander heen draaiden om daartoe eene gelegenheid te vinden, viel het mij in, mijne sigaar te laten vallen.

Toen ik haar opraapte, reikte Miramon mij met zeer veel gevatheid voor de oogen van den dicht in de nabijheid staanden schildwacht een doosje lucifers over.

Toen ik dit opendeed, zag ik onder de weinige lucifers een papiertje liggen. Ik deed het doosje dicht en gaf het onder dankbetuiging aan Miramon terug, doch deze wilde het, zooals ik verwachtte en zooals de Mexicaansche beleefdheid vordert, niet terugnemen.

Ik stak het dus in mijn zak en las in mijne kamer het volgende briefje:

« Mijne paarden zijn mij gisteren afgenomen, dus heb ik er geene; wat de pistolen aangaat, die heb ik bij mij. Ik zou de wijze wel eens willen weten, waarop gij dit geregeld hebt, want ik vrees zeer, zoo al niet voor verraad, dan toch voor eene slechte leiding, die ons het leven zou kosten. Schrijf mij oogenblikkelijk.

« Uw vriend,
» *M. M.* »

Op dezen dag had Miramon het genoegen zijne vrouw, die met hare twee maanden ouden zuigeling van Mexico gekomen was, weder te zien.

Om één uur kwam er een telegraphisch bericht van Mexico, van baron Von Magnus, waarin medegedeeld werd, dat hij met de Riva Palacio onder weg was. De laatstgenoemde was de vader van den reeds vroeger vermelden generaal.

Tegen vijf uur liet de keizer mij bij zich roepen.

Hij zeide tot mij dat de reis mijner vrouw naar Mexico nu noodeloos was en *dat hij in den eerstvolgenden nacht niet wilde vluchten!*

Het was mij alsof er een bliksemstraal voor mijne voeten neersloeg; want zulk een gelegenheid als ons in den aanstaanden nacht aangeboden werd, zou waarschijnlijk nimmer terugkeeren.

Ik bezwoer den keizer bijna op mijne knieën op zijn besluit terug te komen, inzonderheid daar de reden, die hij voor dit uitstel opgaf, mij zoo weinig afdoende voorkwam.

— Wat zouden de vreemde gezanten die ik hierheen ontboden heb, zeide hij, wel van mij denken, als zij hier kwamen en mij niet vonden?

Ik verzekerde hem dat zij van harte blij zouden zijn, als zij hem niet vonden, en hield hem alles voor wat mijne liefde tot hem mij ingaf, maar alles was vruchteloos. en hij trachtte mijne bekommering over zijn leven uit den weg te ruimen met de woorden:

— Zoo spoedig zal het toch niet gaan; op een paar dagen komt het niet aan.

Bijna hetzelfde wat hij tegen mij zeide, toen hij het plan om door den vijand heen te slaan uitstelde.

Het is de eenige vorst niet die zich over het « te laat! » te beklagen gehad heeft!

Toen ik aan de wachthebbende officieren het besluit van den keizer meedeelde, had ik de uiterste moeite om hen tot bedaren te brengen, want er was hun aan gelegen, niet alleen om het beloofde geld in handen te krijgen, maar bijna evenzeer om weg te komen, daar zij te recht verraad vreesden.

Er wisten te veel personen daarvan; nu was de zaak nog geheim en de uitslag was zoo goed als zeker; maar eene gelegenheid als de tegenwoordige zou nimmer terugkomen.

Ik ging nogmaals tot den keizer toe, om hem tot het brengen eener verandering in zijn besluit te bewegen.

Hij bleef er bij dat de vlucht moest uitgesteld worden tot aan de komst van den baron Von Magnus.

De keizer stelde zeer veel vertrouwen in dezen, daar hij hem in alles en zoo krachtdadig ter zijde gestaan had, terwijl die gezanten waarvan hij veel meer hulp had mogen verwachten, zich zoo erbarmelijk gedragen hadden en in zekeren zin vijandig tegen hem opgetreden waren.

Hadden zij niet zoo ijverig hun best gedaan om er de vreemde troepen van af te schrikken hier te blijven, dan zouden zij gebleven en van zeer veel nut geweest zijn.

Het speet hem zeer, dat de Engelsche gezant, M. Scarlett, niet meer in Mexico was, want van dezen wist hij, dat hij den Pruisischen gezant bij zijne bemoeiingen krachtdadig zou ondersteunen.

Op den 3 Juni was ik met mijne vrouw bij den keizer. Deze noemde mij dikwijls, wanneer ik alleen met hem was, bij mijn voornaam, maar altijd bij een verkeerden, namelijk Filippo, daar hij waarschijnlijk dacht dat de F vóór mijn naam dit moest beteekenen. Ik had den keizer maar in dien waan gelaten; maar mijne vrouw kon zich niet weerhouden te zeggen:

— Met uw verlof, Uwe Majesteit! mijn man heet Felix!

Ik maak van deze omstandigheid gewag, daar de naam Filippo insgelijks in een document voorkomt, hetgeen mij later last veroorzaakte. De keizer gaf aan ieder van ons beiden zijn photographisch portret en schreef zijn naam daaronder.

Op den 4 Juni stond den keizer vroeger dan gewoonlijk op, daar hij vreemde gezanten verwachtte; doch deze kwamen dien dag niet.

Om zich den tijd van het wachten eenigszins te verkorten, stelde de keizer voor, in de door de gang gevormde nis van zijne cel eene partij domino te spelen, waaraan Miramon, Mejia en ik deelnamen, aan welken laatsten de keizer, die op dien dag zeer opgeruimd was, den loop van het spel moest verklaren.

Het scheen Miramon te vervelen, want hij keek mij met een blik aan, dat dit ongeveer scheen uit te drukken.

Omstreeks den middag kwam eindelijk de zoolang verwachtte vergunning van Escobedo. dat ik in de nabijheid van den keizer zou mogen wonen en nu begaf ik mij naar de cel, die tot dusverre door Dr Basch bewoond was.

Dien avond zat ik zeer lang bij het bed van den keizer, die maar niet kon slapen en bijzonder treurig en somber gesteld was.

Hij legde zijne hand in de mijne en deed mij de vertrouwelijkste mededeelingen omtrent zijne persoonlijke aangelegenheden en zijne familiebetrekkingen.

Van den inhoud van het gesprek kan ik slechts zooveel zeggen, dat hij met de meeste liefde over de keizerin, over zijne moeder, de aartshertogin Sophia en over zijn broeder, den aartshertog Karel Lodewijk sprak.

Hij liet zich vrij scherp uit over de akte van afstand van zijne familiebetrekkingen, tot welker onderteekening men hem genoodzaakt had, toen hij de keizerskroon van Mexico aannam.

Op den 5n Juni kreeg ik reeds in de vroegte van den officier der wacht, — die altijd vieren-twintig uur in dienst bleef — de tijding dat zijne overheid de lucht van ons plan tot ontvluchting gekregen hadden.

Het speet hem echter meer dan hij er zich bevreesd over maakte, want het is in Mexico eene zeer gewone zaak dat gevangenen ontvluchten of pogingen daartoe aanwenden, waarover men zich trouwens niet erg druk maakt.

Misschien om hun daartoe de kans niet te benemen, of omdat men niet veel betrouwen daarin stelt, laat men gevangene officieren ook nooit hun woord van eer geven.

Wanneer de zaak ontdekt werd, dan kwam de schuld voor het grootste gedeelte op de door mij omgekochte officieren neer.

Zij bezochten mij veel te dikwijls om mij geld af te persen, en konden zich niet weerhouden met het gekregene goud den grooten heer uit te hangen, hetgeen de verdenking en den nijd hunner kameraden moest opwekken.

Generaal Escobedo had mij reeds eenmaal gewaarschuwd voorzichtig te zijn, als ik aan vijandelijke officieren in mijne kamer geld gaf, daar hij zelf het rammelen van geldstukken gehoord had.

Ik vermoed dat de officieren, toen zij zagen dat er argwaan tegen hen opgevat werd, de zaak zelf aangebracht en voorgegeven hebben, dat zij slechts voor de leus in mijne voorstellen getreden waren, om een grooter kwaad te voorkomen, hetgeen hun niemand eigenlijk kwalijk kon nemen.

Ook hoorde ik de vrouw van generaal Miramon beschuldigen, dat zij door onvoorzichtige woorden de opmerkzaamheid op zich gevestigd had; doch ik kan voor de waarheid hiervan niet instaan.

Toen ik juist van den keizer, bij wien ik Dr Basch achterliet, in mijne cel teruggekomen was, trad er een vijandelijk officier bij mij binnen. Ik geloof dat het generaal Paz was die mij op een onbeschofte toon toevoegde:

— Gij hebt Maximiliaan willen bevrijden. Als gij nog eenmaal een poging daartoe aanwendt, zal ik u onmiddellijk laten fusilleeren.

Sedert de keizer geweigerd had de beste kans tot het nemen der vlucht waar te nemen, was alles, wat er gebeurde, mij zoo tamelijk onverschillig geworden, en zonder mij te bekommeren over de gevolgen, die er uit de ontdekking van het plan tot ontvluchting voor mij zouden kunnen voortvloeien, gaf ik den generaal op denzelfden toon ten antwoord:

— En als ik dit eens gedaan had, zou ik dan meer gedaan hebben dan mijn plicht? Als gij eergevoel en liefde voor uw opperhoofd hadt zoudt gij waarschijnlijk hetzelfde gedaan hebben. Het is niet de eerste maal dat ik mijn leven voor den keizer in de waagschaal stel, en ik ben nog altijd bereid, het voor zijne redding andermaal op het spel te zetten.

— Dat weten wij, riep hij uit, en generaal Escobedo heeft mij gezegd dat gij er ook de man naar zoudt zijn om zulks ten uitvoer te brengen. Maar daarom zullen wij er voor zorgen dat gij naar eene andere plaats wordt overgebracht, waar het u onmogelijk gemaakt wordt.

Dit zeggende ging hij heen, terwijl hij een toornigen blik op mij sloeg.

— Gij kunt mij laten fusilleeren als gij wilt, riep ik hem achterna, maar vandaag wij, morgen gij, dat is Mexicaansche manier!

Toen de generaal mij verlaten had, schaamde ik er mij over dat ik mij door mijn drift had laten meesleepen en ging naar den keizer, om aan de kalmte, waarmede hij zijn lot verdroeg, een voorbeeld te nemen.

Spoedig kwam er een officier met het bevel hem te volgen.

Hij had er niets tegen dat ik van den keizer afscheid nam.

Toen ik naar hem toeging kon ik van ontroering geen enkel woord uitbrengen.

Hij stak mij zijne hand toe, die ik met kussen overdekte.

Het was mij te moede als zou ik hem nimmer wederzien.

Bij de deur keerde ik mij nogmaals om.

Den keizer biggelden de tranen langs de wangen.

Dat was te veel voor mij; ik snelde naar mijne kamer en barstte in een luid snikken uit.

Ik kwam al spoedig een weinig tot mij zelven weder en gaf mij aan den officier over, onverschillig of hij mij al dan niet naar den dood bracht.

Hij leidde mij echter naar beneden naar de andere generaals, die ik tot mijne verbazing allen tot vertrekken gereed vond.

Men vreesde voor verdere komplotten en had besloten, alle gevangenen, behalve den keizer, Miramon en Mejia, uit het klooster te verwijderen.

Onder aanvoering van kolonel Palacios en begeleid door eene buitengewoon talrijke wacht gingen wij bij eene ontzettende hitte met een langzamen stap door de straten der stad naar het Casino, waar de gezamentlijke stafofficieren gevangen gehouden werden, terwijl men de onderofficieren in het klooster Santa Teresita gelaten had.

Men bracht ons in de groote voorzaal van het Casino, dezelfde waarin de keizer na zijne aankomst te Queretaro eene groote receptie gehouden had.

Eene wacht scheidde ons van de andere gevangenen.

De bovengenoemde generaal hield tot ons eene toespraak, waarin hij zijn leedwezen te kennen gaf, dat hij gestrengere maatregelen moest nemen; maar deze waren noodzakelijk geworden door de gebeurtenissen die er in de laatste dagen voorgevallen waren, bij welke woorden hij op mij een veelbeteekenenden, toornigen blik sloeg.

Dr Basch had tot zijn hevig misnoegen dezen tocht door de stad moeten meemaken. Hij liep in de zaal woedend op en neer en ging eindelijk op eene tafel liggen, waarop hij in slaap viel. Na verloop van een uur werd hij wakker gemaakt en weder naar den keizer teruggebracht.

De wachten werden verdriedubbeld; de bedienden werden niet meer bij ons toegelaten; wij mochten geen wijn meer koopen en zelfs vorken en messen werden ons afgenomen.

Waarschijnlijk dacht de generaal, dat wij in staat zouden zijn, de dappere wacht met onze vorken op de vlucht te drijven.

Het kwam mij uiterst kluchtig voor, veertien generaals en ik weet niet hoevele kolonels bij het eten het vleesch met hunne vingers vaneen te zien scheuren.

Deze heeren zagen het kluchtige van de zaak echter geenszins in en waren woedend op mij omdat ik de oorzaak van dit alles was. Zij verzochten mij, in het vervolg dergelijke plannen ter ontvluchting te laten varen, omdat ik daardoor onzen toestand slechts verergerde.